

Gent Sportstad 2011

➤ **MOMENTEN SPRAK MET ERIKA DERWEDUWE, PROJECTCOÖRDINATOR GENT SPORTSTAD, EN BIEKE DOBBELAERE, COÖRDINATOR BUURTSPOORT VAN DE SPORTDIENST GENT**

➤ **TEKST: WOUTER DEVRIENDT**

In 2011 draagt Gent de titel van 'Sportstad Vlaanderen'. Als eerste stad of gemeente mag Gent deze titel claimen. Hiermee zet ze meteen haar missie binnen het sportbeleidsplan 2008-2013 kracht bij: 'Gent wordt de sportiefste stad van Vlaanderen!' Een teaser van formaat, die uitdaagt om af te zakken richting Gentse Blaarmeersen. Benieuwd naar de achterliggende acties, inzichten en (leer)processen spraken we met Erika Derweduwe, projectcoördinator Gent Sportstad, en Bieke Dobbelaere, coördinator buurtsport van de Sportdienst Gent.

Momenten: "Kan je het opzet van Sportstad of -gemeente van Vlaanderen eerst kaderen?"

Erika: "Sportstad of -gemeente van Vlaanderen is een initiatief binnen het participatiedecreet. De Vlaamse overheid geeft een gemeente of stad gedurende één jaar een incentive om, binnen het eigen sportbeleid, versterkt in te zetten op participatieverhoging en -verbreding. Voornaamste criteria die worden gehanteerd zijn: een verbreding en diversifiëring van het sportprogramma met uiteenlopende partners, een verhoging van de betrokkenheid en participatie van de bevolking, een vernieuwing van het sportaanbod en -beleid, een versterking van de aandacht voor kansengroepen en interculturaliteit, een verankering van duurzame

effecten op het vlak van infrastructuur, en een structurele ontsluiting van en toeleiding naar het publieke sport- en beweegaanbod. Op basis hiervan kunnen kandidaat-steden en -gemeenten een projectaanvraag indienen. Aan de hand hiervan formuleert een beoordelingscommissie een advies voor het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media."

Momenten: "En de stad Gent wist als eerste te overtuigen...?"

Erika: "Ja, de sportdienst van de stad Gent kon met haar projectaanvraag aantonen dat deze criteria al sterk vervat lagen binnen het doelstellingenkader van het eigen sportbeleidsplan. Een versterking van het eigen beleid inzake sportparticipatie en een

duurzame verankering van nieuwe sportparticipatie-initiatieven waren twee belangrijke argumenten in de motivatie van de beoordelingscommissie.”

Momenten: “Moeten we de €400.000 subsidies in dit perspectief zien?”

Erika: “Ja, voor Gent komt dit neer op iets minder dan €2 per inwoner. Dit is veel en weinig. Het hangt ervan af hoe je het bekijkt. De grootste inzet van middelen komt nog steeds uit de eigen financiering, zoals voorzien binnen de opmaak van het sportbeleidsplan. Ik denk in eerste instantie aan de middelen die worden vrijgemaakt voor wijkgebonden sportinfrastructuur en de uitbouw van de buurtsportwerking.”

Bieke: “Zeker voor een startend verhaal als buurtsport (2009, red.) betekent dit een serieuze duw in de rug. Door de extra initiatieven die we kunnen nemen, krijgen we de kans om buurtsport extra onder de aandacht te brengen, zowel bij de eigen beleidsmakers als collega’s van de sportdienst. Het is uiteindelijk samen dat we dit sportparticipatieverhaal verder vorm en inhoud geven.”

Momenten: “Sportinfrastructuur en buurtsport als richtingaangevers?”

Erika: “Ja, jeugdsport even buiten beschouwing gelaten. Een eerste speerpunt in het Gentse sportbeleidsplan is het ambitieuze infrastructuurplan met aandacht voor de uitbouw van kleinschalige sportinfrastructuur en wijksporthallen binnen de 19e-eeuwse stadsgordel. Een tweede speerpunt is de uitbouw van buurtsport als nieuwe unit én werkmethode binnen het lokale sportbeleid. Focus hier ligt op het wegwerken van

participatiedrempels voor hoofdzakelijk de nu-niet-sportieveling.”

Bieke: “Naast deze beleidsdoelen maakt de stad Gent ook duidelijke beleidskeuzes in de richting van een verbreding en verdieping van het sportbeleid, met name: de stad Gent kiest voor een tweesporerbeleid met aandacht voor zowel sport als bewegen, sportpromotie voor het ganse sport- en beweegaanbod (en dus niet alleen de promotie van eigen initiatieven zoals sportkampen, cursussen...) en proactief werken met focus op vernieuwing. Daarnaast kiest de sportdienst ervoor om sterker de rol van coach en regisseur op te nemen. Stimuleren van samenwerking en overleg met en tussen sport- en andere actoren (bijvoorbeeld welzijn, integratie, samenlevingsopbouw, gezondheid...) staat hierbij centraal. Bij dit alles dwingt de sportdienst van de stad Gent zichzelf om stil te staan bij een eigen doorgedreven visieontwikkeling op sportparticipatie.”

Momenten: “Vanuit welk format zijn jullie vertrokken?”

Erika: “Van meet af aan trokken we de kaart van sport en bewegen in de wijk. Filosofie? We bewegen de Gentenaren niet alleen richting sport, we brengen sport ook naar de Gentenaren. De hele stad wijk voor wijk in beweging zetten, daar gaat het om! We zijn in alle vijftieng Gentse wijken actief. Zeker binnen de 19^e-eeuwse stadsgordel, waar een tekort is aan laagdrempelige sportinfrastructuur, is dit een uitdaging.”

Bieke: “De essentie is dat we de sportbeleving dichterbij de Gentenaren willen brengen

gen. Dit kan alleen door het wegwerken van drempels die regelmatig sporten en/of bewegen in de weg staan. Daarnaast maken we werk van een grotere verscheidenheid van het sport- en beweegaanbod. Dit aanbod is complementair en aanvullend aan het georganiseerde sportaanbod dat zich voornamelijk situeert op het niveau van de sportclubs.”

Momenten: “Met deze uitdagingen in het achterhoofd, hoe pak je een project als Gent Sportstad aan?”

Erika: “Halfweg 2010 zijn we gestart met de voorbereiding en organisatie van Gent Sportstad. In deze periode is de meeste aandacht uitgegaan naar de uitwerking van een activiteitenprogramma en het uittekenen van de promotie- en bekendmakingstrategie. In februari 2011 is Gent Sportstad dan in uitvoering gegaan, en het programma loopt door tot en met december 2011. De belangrijkste initiatieven die we opzetten voor de bevolking zijn: de kick-off, het publieke startmoment in het centrum van Gent; de buurtsportspelen, wijkcompetities opgebouwd rond beweeg- en sportspelen; de sportmobiel, een rijdende sport-o-theek; en sportpromotie-initiatieven om Gentenaren kennis te laten maken met nieuwe sport- en beweegvormen.”

Momenten: “Je maakt ons nieuwsgierig!”

Erika: “De kick-off op 13 februari vond plaats op het Gentse Sint-Baafsplein. Een publieksmoment met de nodige toeters en bellen. Er stonden heel wat sportinitiaties op het programma en Vlaams minister van Sport Philippe Muyters was uitgenodigd om samen met de schepen van Sport Christophe Peeters de honneurs waar te nemen. Van op

het grote podium vertrokken lopers – elke Gentse stadswijk mocht een vertegenwoordiger afvaardigen – met een vlag van Gent Sportstad richting de eigen wijk, waar beweeg- en sportinitiatieven op het programma stonden. 34 sportclubs, verspreid over heel Gent, werkten hieraan mee. Je kan gerust stellen dat we die dag de olympische gedachte ‘deelnemen is belangrijker dan winnen’ wilden uitdragen en zichtbaar maken tot in elke uithoek van Gent. Ook stelde de stad Gent haar zwembaden gratis open. Later in het jaar plannen we nog sportinitiaties in samenwerking met de Gentse sportclubs. Zij vormen nog altijd een van de hoekstenen van het Gentse sportbeleid.”

Bieke: “In eerste instantie willen we wel met Gent Sportstad net die mensen bereiken die nog niet sporten (in clubverband). Dit doen we door het organiseren van buurtsportspelen. In elke Gentse stadswijk organiseren we met de verschillende wijkactoren verschillende sporttornooien met voor ieder wat wils: ‘3 on 3 basket’ in samenwerking met vzw Jong en een Gentse basketclub; Kubb spel, een Zweeds volksspel dat een echte hype is; en fietsen op rollen. Door deel te nemen kunnen wijkbewoners elkaar uitdagen en zich op een losse en ludieke manier meten met elkaar. Door deel te nemen kunnen ze ook punten verdienen voor hun wijk. Deze punten worden op scorekaarten per wijk gebundeld. De wijk met het meeste aantal punten krijgt de prijs van ‘sportiefste wijk 2011’. De bedoeling is om deze buurtsporten jaarlijks te herhalen, en hier een traditie van te maken.”

Erika: “De sportmobiel is een derde initiatief. Het is opgevat als een proefproject.

De sportmobiel kan je je voorstellen als een camionette vol sportmateriaal, gaande van een muziekinstallatie over allerhande klein sportmateriaal tot een opblaasbare pan-naoetbalkooi. Het is geen 'ready made' concept. Onder begeleiding van buurtsportwerkers kunnen diverse activiteiten met een vrijblijvend tot een meer georganiseerd karakter worden opgezet. Tijdens Gent Sportstad rijdt de sportmobiel uit naar elke Gentse stadswijk. Hiervoor wordt samengewerkt met de buurtcomités en wijkcentra. Na de pilootfase wordt ook bekeken hoe de sportmobiel ook voor scholen, jeugdbewegingen... kan worden ingeschakeld."

Momenten: "Hoe ver staan jullie met de realisatie van de wijksporthallen?"

Erika: "Gent Sportstad helpt om het hele dossier van de wijkgerichte sportinfrastructuur bovenaan de sportagenda te houden. Zeker in een periode waarin lokale besturen worden gedwongen om structureel te bezuinigen. Het is dan ook een trager realisatieproces dan voorzien, maar het beweegt. In Sint-Lievenspoort wordt de schoolsportinfrastructuur opengesteld voor de clubs in de wijk, in de Bloemekenswijk nabij het Rabot is een samenwerking opgestart met de plaatselijke bokscub die haar lokalen openstelt, in het Bijgaardenpark wordt gestart met de bouw van een wijksporthal die voorzien is tegen 2013..."

Momenten: "Blijft de uitwerking van Gent Sportstad dan toch voornamelijk een zaak van de sportdienst?"

Erika: "De voorbereiding en organisatie waren niet meteen het meest participatieve proces. Het wijkgericht en domeinoverschrij-

dend denken is dan weer een opstartend verhaal dat onder de tijdsdruk enigszins ondergesneeuwd is geraakt. Dit wil niet zeggen dat we het participatief werken niet verder moeten ontwikkelen als een vast werkingsprincipe. Integendeel: dit zijn leermomenten, niet alleen binnen het project Gent Sportstad Vlaanderen, maar ook voor de globale werking van de sportdienst. Het bewustwordingsproces is aan het groeien."

Bieke: "Dit geeft meteen aan op welk breukvlak we als sportdienst staan. Enerzijds het uitbreken uit de eigen cocon. Niet alleen maar focussen op het eigen cursusaanbod, de eigen sportkampen, schoolspordagen... En anderzijds verder kijken dan de eigen sportneus lang is. Hoe kunnen we hefboomen creëren richting meer en regelmatig sporten en bewegen? Dit juist door het bundelen van de krachten en het ontwikkelen van lokale netwerken met (potentiële) partners uit andere werkingsdomeinen zoals jeugd, welzijn, gezondheid, sociaal-cultureel werk, samenlevingsopbouw, jeugdwerk... Dit vraagt het (durven) herdenken van de eigen rol en positie als sportdienst! We zetten niet alleen de bevolking zoveel mogelijk in beweging, maar ook diensten en instellingen die mee onze doelstellingen kunnen realiseren!"

Momenten: "Ligt hier juist dé taak van de unit buurtsport?"

Bieke: "Ja en neen. De cel buurtsport heeft binnen dit proces zeker een trekkende én inspirerende rol te spelen! Zeker in deze beginfase. Maar we moeten ervoor opletten dat we iedereen meekrijgen en voldoende draagvlak creëren binnen de sportdienst. Anders dreigt de unit buurtsport een eiland te wor-

den. Alles wat niet doorsnee is, komt dan bij ons terecht. En wat is doorsnee? Neen, we moeten de kaart trekken van een inclusieve aanpak die wordt gedragen door alle gelegingen en units van de sportdienst. Onlangs werden we geconsulteerd door de ingenieur aangesteld voor de omgevingsaanleg van de Gentse sportcentra. Dit om mee te denken over de aanleg van kleine sportinfrastructuur voor niet-georganiseerde sportbeoefening door bijvoorbeeld senioren of tieners. Dit zijn belangrijke aanzetten.”

Momenten: “Buurtsportwerkers als managers in diversiteit?”

Bieke: “Zo kan je het misschien wel stellen. De sportdienst prikkelen om zich blijvend te vernieuwen binnen een stad als Gent, die voortdurend in beweging is.”

Momenten: “Hoe plaats je deze inclusieve benadering tegenover aandacht voor doelgroepen?”

Bieke: “Dit is een (politiek) gevoelige maar ook complexe vraag. De uitgangspunten van waaruit we nu vertrekken zijn ‘de nu-niet-sportieveling’ en ‘de wijk’. In plaats van een categoriaal aanbod (verder) uit te werken, gaan we eerst kijken hoe we het eigen sport- en beweegaanbod toegankelijker kunnen maken. Het huidige aanbod is nog te veel een middenklasseaanbod. Ik denk hierbij aan het wijzigen van het systeem van jaarinschrijvingen, het opzetten van een thematisch aanbod... Ook zijn we de haalbaarheid aan het bekijken om een sportkaart in het leven te roepen waarmee Gentenaren niet alleen kunnen intekenen op het sportaanbod van de sportdienst, maar ook op dat van bijvoorbeeld wijkgezondheidscentra en an-

dere aanbieders. Dit is echt werk maken van Gent Sportstad in zijn duurzame betekenis. Ook de communicatie rond het hele aanbod moet kritisch in vraag worden gesteld. Bij het lezen van ‘tienlessenreeks conditietraining’ haken al heel wat mensen af. Niet alleen de taal die we hanteren is belangrijk, ook de communicatiekanalen. We moeten sterker inzetten op kanalen die dicht bij de mensen staan, zoals de wijkkrantjes. Of bijvoorbeeld samen met zelforganisaties van etnisch-culturele minderheidsgroepen bekijken hoe we ons aanbod het beste bekendmaken. Buurtsportwerkers vervullen hierbij een belangrijke scharnierfunctie tussen de sportdienst en de eigen buurt. Als buurtsportcoördinator ligt hier een belangrijke rol om dit hele proces te begeleiden.”

Erika: “Een aanbod presenteren voor alle Gentenaren hoeft zeker niet te betekenen dat er op het niveau van de wijken, elk met hun eigen demografische kenmerken, geen doelgroepgerichte initiatieven kunnen worden opgezet. Hier willen we vooral onze sporttechnische expertise en logistieke ondersteuningsmogelijkheden ten dienste stellen van zelforganisaties, buurtwerkers en zovele anderen die werkzaam zijn in de Gentse wijken. Mensen in beweging zetten, creëert nieuwe dynamieken in de buurt!”

Momenten: “De afstand tussen De Blaarsemense, waar de sportdienst resideert, en de Gentse volks- en/of multiculturele wijken kan moeilijk groter zijn?”

Bieke: “Ja, deze figuurlijke en letterlijke afstand voelen we aan in onze dagdagelijkse werking. Het is een moeilijkheid waar we op botsen. Nabijheid is belangrijk als het gaat

over 'de vinger aan de pols houden', 'inspraak organiseren' en 'aanspreekbaar zijn'. Maar we zijn hiermee bezig. Een goed voorbeeld waar we recent positieve ervaringen rond hebben opgebouwd, is het overleg en de inspraak bij de inplanting van kleine sportinfrastructuur in de verschillende stadsbuurten. Via de buurtsportwerkers werden de wijkcomités bevestigd over hun wensen en noden. Voor grotere infrastructuurprojecten, zoals het aanleggen van een omnisportveldje, werd een wijkdebat opgezet. Voor meer bescheiden initiatieven, zoals de aanleg van een petanqueveld, werden de bewoners van een straat geconsulteerd. Door het creëren van inspraak en betrokkenheid krijgt het infrastructuurverhaal een bredere dimensie. Dit is werken aan sociale ontmoeting, een belangrijke motivatie om in en met de buurt te (gaan) bewegen en sporten. De buurtsportwerkers kunnen deze processen mee begeleiden, opvolgen en zorgen voor een terugkoppeling van wat er leeft richting sportdienst en lokaal sportbeleid."

Momenten: "Merk je dit ook bij de organisatie van Gent Sportstad Vlaanderen?"

Erika: "Voor de organisatie van de buurtsportspelen komt een werkgroep samen met vertegenwoordigers uit de verschillende gebiedsgerichte werkingen. Het is een concrete aanzet om de brug naar de wijken en andere werkdomeinen te slaan."

Bieke: "We staan nog niet zover als in Nederland. Daar geeft men veel meer autonomie aan de buurten. Met veel minder middelen worden buurtbewoners uitgedaagd om sport- en beweeginitiatieven op te zetten en suggesties te formuleren die aansluiten

bij wat er leeft in de eigen wijk. In Nederland draait men de redenering trouwens om als het gaat over de toekenning van de titel 'Sportstad'. Daar wordt een stad gehonoreerd voor zijn verwezenlijkingen en niet omgekeerd."

Momenten: "Is het promoten van Gent als sportstad in balans met het promoten van meer sporten en bewegen bij de Gentenaars?"

Erika: "Gent Sportstad van Vlaanderen beperkt zich niet tot de eigen stadsgrenzen. Het is een project met een bovenlokale uitstraling. Het gaat ook over imago. Maar Gent Sportstad is geen product 'an sich'. Het wil juist het Gentse sportbeleid met haar speerpunten in de picture plaatsen én een stevige duw in de rug geven."

Bieke: "Als je doelt op 'city marketing' versus 'stimuleren van sportparticipatie' bestaat de uitdaging er juist in een 'en/en-verhaal' te creëren. Je kan het ene niet afzetten tegen het andere. We hebben juist nood aan een doordachte marketing die inspeelt op maatschappelijke tendensen die zich aftekenen binnen de sportbeoefening en de trend naar meer bewegen: individualisering, flexibilisering, het toenemende belang dat wordt gehecht aan gezondheid... We moeten juist worden uitgedaagd om mensen op een andere manier te gaan bereiken, aanspreken... En daar blijven we elke dag verder werk van maken."